

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθμός Γνωμοδοτήσεως 165 / 1994

ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ
Συνεδρίαση 4.4.94..

Σύνθεση

Πρόεδρος: Α. Παπίδας

Αντιπρόεδρος: Στ. Αργυρόπουλος

Νομικοί Σύμβουλοι: Δ. Παπαπετρόπουλος, Α. Κομισσόπουλος, Κ. Παπακώστας,
Δ. Ράπτης, Π. Καμαρινέας, Β. Κολοβός, Ρ. Αντωνακόπουλος,
Γ. Παπασωτηρίου, Ν. Πούλος, Α. Σοφός, Χ. Παπαχρίστου, Χ. Φραγκούλης,
Κ. Βολιτής, Κ. Ντούσης, Γ. Πουλάκος, Σ. Σκουτέρης, Π. Κισσούδης, Δ. Λάκκας
Α. Τζεφεράκος, Κ. Μπακάλης.

Πάρεδροι (γνώμες χωρίς ψήφο): Θ. Θεοφανόπουλος, Α. Αναστασόπουλος, Π. Κιούσης

Εισηγητής: Παν. Καμαρινέας, Νομικός Σύμβουλος

Αριθμ. Ερωτήματος: φ 7613/14/ΑΣ 343/3/3/1994 Υπ. Εξωτερικών, Δ2 Δ/νσεως
Εκκλησ. Υποθέσεων.

Περίληψη ερωτήματος: Ερωτάται εάν επί παρατεταμένης αποχής μίας των Μονών
εκ της Ιεράς Συνάξεως, δύναται η κατ' άρθρ. 21 του Καταστατικού Χάρτου
του Αγίου Θρους απαρτία συγκλήσεως του Οργάνου αυτού να περιορισθεί
στους αντιπροσώπους 13 Μονών.

Νο 2

X

9

Επί του ερωτήματος αυτού η Ολομέλεια του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους γνώμωσάθησε ομοφώνως ως ακολούθως:

1. Στο αρθρ. 105 του Συντάγματος που ρυθμίζει τα του καθεστώτος του Αγίου Όρους, ορίζεται στις παρ. 1, 2 και 3 ότι:

"1. Η χερσόνησος του Αθω από της μεγάλης Βίγλας και εξής, αποτελούσα την περιοχήν του Αγίου Όρους, είναι κατά το αρχαίον τούτου προνομιακόν καθεστώς αυτοδιοίκητον τμήμα του Ελληνικού Κράτους, του οποίου η κυριαρχία παραμένει άθικτος επ'αυτού. Εξ'απόφωσ πνευματικής το Άγιον Όρος διατελεί υπό την άμεσον ~~διοικείται~~ **διοικείται** του Οικουμενικού Πατριαρχείου.....2. Το Άγιον Όρος Μονών του, μεταξύ των οποίων είναι κατανεμημένη ολόκληρος η χερσόνησος του Αθω, το έδαφος της οποίας είναι αναπαλλοτρίωτον. Η διοίκησις αυτού ασκείται δι' αντιπροσώπων των Ιερών Μονών του Αγίου Όρους 3. Ο λεπτομερής καθορισμός των αγιορειτικών καθεστώτων και του τρόπου της λειτουργίας αυτών γίνεται διά του Καταστατικού Χάρτου του Αγίου Όρους, τον οποίον, συμπράττοντος του αντιπροσώπου του Κράτους ~~συντα-~~ **συντα-** ~~σούν~~ **σούν** και ψηφίζουσιν αι είκοσι Ιεραί Μοναί, επικυρώνουν δε το Οικουμενικόν Πατριαρχείον και Βουλή των Ελλήνων."

Οι παραπάνω συνταγματικές ρυθμίσεις αποδίδουν τη ρύθμιση του καθεστώτος του Αγίου Όρους, που περιελήφθη αρχικώς στα αρθρ. 106 και 109 του Συντάγματος 1926 (επαναληφθείσαι ~~στα~~ **στα** ~~αρθρ.~~ **αρθρ.** 109 έως 112 του Συντάγματος 1927), βάσει των οποίων εκδόθηκε το ΝΔ της 10/16.9.1926 (ΦΕΚ Α 309), διά του οποίου κυρώθηκε ο προσηρητημένος σε αυτό Καταστατικός Χάρτης, του Αγίου Όρους που ψηφίστηκε στις 10.5.1924 από την Εκτακτη Διπλή Σύναξη των αντιπροσώπων των Ιερών Μονών αυτού και εγκρίθηκε από το Οικ. Πατριαρχείο, ισχυει δε εφόσον δεν αντίκειται στις διατάξεις του Ν.Δ/τος αυτού, ως ορίζεται στο αρθρ. 1 αυτού.

Κατά το αρθρ. 43 του εν λόγω Καταστατικού Χάρτου 'Ανώτατον νομοθετικόν καὶ δικαστικόν σῶμα ἐν Ἀγίῳ Ὄρει εἶναι ἡ ἑκτακτος εἰκοσάμελής Σύναξις, ἀποτελούμενη ἐκ καθηγουμένων καὶ προΐσταμένων τῶν εἴκοσι Ἱερῶν Μονῶν, συνερχομένη αὐτοδικαίως καὶ προσκαλουμένη τυπικῶς ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος δις τοῦ ἐτους, ἥτοι τὴν 15ην ἡμέραν μετὰ τὸ Ἅγιον Πάσχα καὶ τὴν 20ην Αὐγούστου ἐκάστου ἐτους, ἀποκλειομένων τοῦ νομοθετικοῦ τούτου σώματος τῶν τακτικῶν ἀντιπροσώπων. Διὰ δὲ τὰς πνευματικὰς υποθέσεις ἀνώτατον δικαστήριον εἶναι ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης μετὰ τῆς περὶ αὐτὸν Ἱερᾶς Συνόδου.

Σχετικῶς ὀρίζεται στὸ αρθρ 6 τοῦ κυρωτικοῦ ὡς ἄνω νομοθετικοῦ διατάγματος, ὅτι:

// Οἱ ἀντιπρόσωποι παραμένοντες μονίμως ἐν Καρυαῖς ὀφείλουσιν ἐκτὸς ἀποδεδειγμένης ἀσθενείας νὰ προσέρχωνται τακτικῶς καὶ ἀνελλιπῶς εἰς τὰς συνεδριάς· ὁ ἄλλως πῶς κατὰ δύο συνεχεῖς συνεδριάς ἀπουσιάσας ὡς κωλυσιεργὸν θεωρούμενος προσκαλεῖται ἐγγράφως ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Ἐπιστολίας, εἰς ἐγγράφον ἀπολογίαν, ἣν αὐτὴ ὑποβάλλει εἰς τὴν Ἱερὰν Κοινότητα, ἐπιβάλλουσιν αὐτῷ τὴν ποινὴν τῆς ἐπιπλήξεως μετ' ἀναγραφῆς αὐτῆς εἰς τὰ πρακτικά· ἐν ὑποτροπῇ καταγγέλλεται οὗτος εἰς τὴν μονὴν αὐτοῦ καὶ ζητεῖται παρ' αὐτῆς ἡ ἀντικατάστασις αὐτοῦ ἀπροφασίστως. Ἐν περιπτώσει δέ, καθ' ἣν μονὴ ἀρνηθῇ νὰ συμμορφωθῇ πρὸς τὴν παραγγελίαν ταύτην τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος, αὐτὴ δι' ἀποφάσεως αὐτῆς ἀποκλείει αὐτοδικαίως τὴν μονὴν τῆς ἀποστολῆς ἀντιπροσωπείας ἐπὶ χρονικὸν διάστημα τριῶν μέχρις ἑξ μηνῶν//.

2. Διὰ τῶν ὡς ἄνω διατάξεων, στὰ πλαίσια τῆς κατὰ τὴν παρ. 1 τοῦ Συντάγματος αὐτοδιοικήσεως τοῦ Ἀγίου Ὄρους, ὀρίζεται ὡς ἀνώτατο νομοθετικὸν (καὶ δικαστικὸν ἐπὶ ὅλων τῶν υποθέσεων, πλην τῶν πνευματικῶν τῶν ὁποίων ἀνώτατο δικαστήριον ἀποτελεῖ ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης καὶ ἡ περὶ αὐτοῦ Ἱερὰ Σύνοδος) **ὡς**, ἡ Ἱερὰ Σύναξις, ποὺ συγκροτεῖται ἐκ τῶν προΐσταμένων καὶ καθηγουμένων τῶν 20 Ἱερῶν Μονῶν, ποὺ δύναται κατὰ τὴν δικαιοδοσίαν αὐτῇ νὰ ψηφίζει κανονιστικὰς διατάξεις μὴ ἀντικείμενες στὸν Καταστατικὸ Χάρτη, οἱ ὁποῖες χορδίζουν ἐπικυρώσεως

εκ μέρους του Υπουργού, πλην των καθαρώς πνευματικής φύσεως που χρήζουν της εγκρίσεως του Οικουμενικού Πατριάρχου.

Κατά το αρθρ. 21 του Καταστατικού Χάρτου άνω

"Ινα ή 'Ιερά Σύναξις θεωρήσῃ ἐν ἀπαρτίᾳ δεόν νά παρίστανται τὰ 2/3 τῶν μελῶν αὐτῆς, ἥτοι δεκατέσσαρες ἀντιπρόσωποι λαμβάνει δέ κατὰ πλειοψηφίαν τὰς ἀποφάσεις αὐτῆς, καταχωριζόμενας ἐν εἰδικῷ βιβλίῳ. Ἐν τοῖς πρακτικοῖς δεόν νά γράφωνται καί τὰ ὀνόματα τῶν ἐκαστοῦ ἀπουσιάζόντων μελῶν μετὰ τῆς αἰτίας τῆς ἀπουσίας αὐτῶν, ὑποχρεουμένων νά γνωρίζωσιν ἐγκαιρῶς τῇ 'Ιερᾷ Ἐπισκοπῇ κατὰ τὸ ἀρθρὸν 19. Ἐν περιπτώσει δὲ καθ' ἣν διαρκούσης τῆς συνεδρίας, μέλη πινά τῆς 'Ιερᾶς Συνάξεως ἀπομακρυνθῶσιν, ὅποιοδήποτε αὐτῆς, ἡ συνεδρία ἐξακολουθεῖ καί ἐγκύρως ἀποφασίζει ἡ Σύναξις, ἐπὶ τῇ ὁσεί τῆς ἀπαρτίας ἐφ' ὅσον τὰ ὑπολειφθέντα μέλη αὐτῆς εἶναι τοῦλάχιστον ἑνδεκά.",

Το αρθρ. 19 στο οποίο παραπέμπει ἡ ὡς ἄνω διάταξη, ορίζει ὅτι

"Ἡ ἑκτακτος Σωματικῆς Συνάξεως ἡ κατὰ τὸ ἀρθρὸν 43 τοῦ κυρουμένου Καταστατικοῦ Χάρτου συνερχομένη αὐτοδικαίως δις τοῦ ἔτους ἐν Κερυαίς μετὰ τὴν τυπικὴν πρόσκλησιν τῆς 'Ιερᾶς Κοινοπότης, ἀποτελουμένη δὲ ἐκ προϊσταμένων καί καθηγουμένων τῶν εἰκοσιν 'Ιερῶν Μονῶν, πλην τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας τῆς, ἀσκουμένης ὑπὸ τοῦς ὅρους τοῦ ἀρθροῦ 7 παρ. 3 τοῦ παρόντος, δικαιούται νά ψηφίσῃ κανονιστικὰς διατάξεις μὴ ἀντικειμένης πρὸς τὸν Καταστατικὸν Χάρτην. Αἱ διατάξεις αὗται κοινοποιουμέναι τῇ Διοικήτῃ ἐπικυροῦνται ὑπὸ τοῦ ἀρμοδίου Ὑπουργοῦ, πλην τῶν καθαρῶς πνευματικῆς φύσεως, αἵτινες ἀνακοινοῦνται πρὸς ἐγκρίσιν τῇ Οἰκουμενικῇ Πατριαρχείᾳ."

4. Ἀπὸ τὴν προπαρατεθείσα διάταξη τοῦ αρθρο. 21 τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου ορίζεται ὡς, ὅτι γιὰ τὴν ἀπαρτίαν τῆς 'Ιερᾶς Συνάξεως ἀπαιτεῖται νά παρίστανται ἀντιπρόσωποι δεκατεσσάρων ἐκ τῶν Μονῶν τοῦ Ἁγίου Θρόνου, ὅποτε καί λαμβάνονται ἀποφάσεις κατὰ πλειοψηφίαν τῶν παρισταμένων. Ἐπὶ ἀπουσίας ἀντιπροσώπων Μονῶν προβλέπεται ἀναγραφὴ τοῦ γεγονότος στα πρακτικά

μει΄αναφοράς του λόγου της απουσίας. Επί απουσίας αντιπροσώ-
που κατά δυο συνεχείς συνεδρίες προβλέπεται απολογία, ποινή
επιπλήξεως και αίτηση προς την Μονήν του αντιπροσώπου, προς
αντικατάστασή του. Επί αρνήσεως συμμορφώσεως της Μονής στην
πρόσκληση, προβλέπεται αποκλεισμός αυτής επί ωρισμένο χρονικό
διάστημα, δι΄αποφάσεως της Ιεράς Κοινότητος ή αντιστοίχως της
Ιεράς Συνάξεως. Οι ρυθμίσεις αυτές όμως, που έχουν ως σκοπό
τον εξαναγκασμό των απουσιαζόντων αντιπροσώπων Μονών σε τακτι-
κή προσέλευση, ουδεμία πρόβλεψη γίνεται για τροποποίηση της
προβλεπομένης απαρτίας, εφόσον εκηρεάζεται εκ της τοιαύτης
μη προσελεύσεως. Αντιθέτως η προπαρατεθείσα διάταξη της παρ.2
του Συντάγματος αποκλείει ρητώς τη μεταβολή του εν γένει δι-
οικητικού συστήματος του Αγίου Θρους και επιβάλλει ως θεμε-
λιώδες στοιχείο του καθεστώτος αυτού την κατανομή του εδάφους
του σε είκοσι Μονές, που ασκούν τη διοίκηση του και των οποίων
ο αριθμός δεν δύναται να μειωθεί. Συμφώνως δε προς τη ρητή
συνταγματική πρόβλεψη αυτή, δεν είναι επιτρεπτός ο μη συνυπο-
λογισμός μιάς των Μονών αυτών στον απαιτούμενο αριθμό για τη
συγκρότηση των Οργάνων Διοικήσεως του Αγίου Θρους, έστω και λόγω
της παρατεταμένης αδικαιολογήτου απουσίας της εκ της λειτουρ-
γίας της.

5. Ενόψει των ανωτέρω σκέψεων η Ολομέλεια του Νομικού
Συμβουλίου του Κράτους άγεται στο συμπέρασμα, ότι η κατ'αρθρ.
21 του Καταστατικού Χάρτου του Αγίου Θρους απαιτούμενη παρου-
σία αντιπροσώπων δεκατεσσάρων Μονών αυτού για τη συγκρότηση
απαρτίας της Ιεράς Συνάξεως αυτού, δεν δύναται να τροποποιηθεί
επί της παρατεταμένης απουσίας μιάς Μονής εκ της λειτουργίας
του Οργάνου αυτού και ότι συνεπώς το όργανο αυτό δε συνεδριά-
ζει νομίμως και δεν δύναται να λαμβάνει αποφάσεις, εάν δεν
έχουν προσέλθει οι κατά τον Καταστατικό Χάρτη εκπρόσωποι του-
λάχιστον δεκατεσσάρων Ιερών Μονών αυτού.

ΕΘΕΩΡΗΘΗ

Εν Αθήναις τῇ 8-4-1994
Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Ν.Σ.Κ.

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΠΑΡΗΔΑΣ

Ο Νομικός Σύμβουλος

Π.ΚΑΜΑΡΙΝΕΑΣ

Νομικός Σύμβουλος του Κράτους